

Afgørelser – Reg. nr.: 00212.00

Fredningen vedrører: Eriksholm Allé

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

03-10-1927

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET >

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for Holbæk Amtsradsreds.

Aar 1927 den 3. Oktober Em. holdt Naturfredningsnævnet for Holbæk Amt bestaaende af Birkedommer Brendstrup, Nykøbing Sj., Amtsraadsmedlem Kr. Jensen, Kollekolle og Gaardejer Jens L. Gabriel Jensen af Aagerup Møde ved Alleen ved Eriksholm.

Hvor da foretoges Sag Nr. 39/1927: Eriksholm Alle og Munkholmdæmningen (Tempelkrogen).

.....

Spørgsmaalet om Fredning behandlede først forsaavidt angaar den Del af Kastaniealleen, som gaar mod Vest hen til Eriksholm Slot og som er en Del af den offentlige Bivej i Tølløse-Aagerup Kommunen. Under Forhandlingerne opstod yderligere Spørgsmaal om ligeledes at frede Kastaniealleens Fortsættelse mod Vest og Syd til Knækket ved det saakaldte Kuskehus eller Murerhus. Det bemærkedes dog, at Kastaniealleen er afbrudt paa et kort Stykke udfor Eriksholm Slot, saaledes at Fredning paa dette Sted bortfalder.

Samtlige Interesserede var enige om, at Fredning af Kastaniealleen i hele sin bestaaende Udstrækning finder Sted ligefra Østenden ved Gartnerhuset til det fornævnte "Murerhus" eller "Kudskehus".

Fredningen gaar ud paa, at Træerne ingensinde maa fældes, undergraves eller paa anden Maade udsættes direkte eller indirekte for en Behandling, som kunde føre til Trærnes Ødelæggelse eller Beskadigelse.

Det forstmæssige Tilsyn med Alleen og Udførelsen af Beskæring, eventuel Plombering, udføres af Ejeren af Eriksholm Hovedgaard, der ligeledes afholder Omkostningerne ved Alleens Vedligeholdelse, der under eventuelle Efterplantninger.

Under Beskæringen hører som paahvilende Hovedgaarden den nødvendige Afpudsning, som er nødvendig for Færdselens Sikkerhed og Frihed.

Derimod paahviler det som hidtil Tølløse-Aagerup Kommune at vedligeholde Vejlegemet og Vejbanen.

Nærværende Overenskomst, der tiltrædes af Naturfredningsnævnet bliver at tinglyse som Servitut paa Eriksholm Hovedgaard Matr. Nr. 1a

af Eriksholm Hovedgaard i Aagerup Sogn.

Paataleretten af Overholdelsen tilkommer Tølløse-Aagerup Sogneraad, endvidere Ejeren af Eriksholm Hovedgaard og endelig Bestyrelsen for Danmarks Naturfredningsforening eller den Institution, som vedkommende Ministerium, hvorunder Naturfredningen hører, maatte bestemme.

E. Ahlefeldt Laurvig Aarep

For Tølløse-Aagerup Sogneraad.

Oluf Jørgensen

For Holbæk Byraad:

H.M.Christensen Alfred Hansen L. Malchou Møller

Carl Petersen A.P.Petersen J. Ellert

For Holbæk Amsraad:

And. Larsen

For Danmarks Naturfredningsforening:

Erik Struckmann Einar Dyggve Knud Floystrup

Tiltrædes og stadfæstes af Naturfredningsnævnet

Brendstrup Kr. Jensen J.L.Gabriel Jensen

DOMMEREN I RINGSTED

Bøllingsvej 8. Postbox 54. 4100 Ringsted.
Telefon 53 61 22 66. Telefax 53 61 22 16.
Girokonto 6 01 48 87.

Fredningsnævnet for Vestsjællands Amt
Formandssuppleanten

Modtaget:
Skov- og Naturret/retssøn
REG. NR. 212.00
13.05.94

F 39 C/1992

Ved ansøgning indgået den 13. marts 1992 og senere har Eriksholm Skovdistrikt anmodet om nævnets tilladelse til fældning af et antal syge og dårlige træer blandt kastanietræerne i alléen langs Eriksholmvej på matr. nr. 1 a Eriksholm, Ågerup. Alléen er omfattet af deklaration om fredning, tinglyst den 11. oktober 1927, hvorefter træerne bl.a. ikke må fælles.

Da nævnets medlemmer ikke på et skriftligt grundlag har kunnet opnå enighed om sagens afgørelse, findes der grundlag for en besigtigelse.

Herved indkaldes De til nævnets møde med besigtigelse af alléen

t i r s d a g, den 21. juni 1994, kl. 14.00.

Mødested. Ishuset langs Munkholmvej på vestsiden af Munkholm-
broen.

Flemming Jørgensen

1211/4-0001

155

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Holbæk Kommune
Vækst og Bæredygtighed
Kanalstræde 2
4300 Holbæk

Att. Dorte Harbo

FN-VSJ-101-2020
12. december 2021

Ved mail af 22. september 2020 har Dansk Skovforening på vegne Ole Nielsen ansøgt om dispensation til at forynge og genplante træer i en allé på matr.nr. 1f Eriksholm Hgd., Ågerup, beliggende på Eriksholmsvej 40-44, 4390 Vipperød.

Af ansøgningen fremgår bl.a.:

Ansøgning om at genplante fredet allé

Tilbage i 1927 blev (heste)kastanjealleen Eriksholm fredet fra det, der i dag er mellem indkørslen til Eriksholmvej 40 og frem til Eriksholmvej 44, 4390 Vipperød. Fredningsafgørelsen har reg. nr. 00212.00. Det fremgår, at træerne ingensinde må fældes, og at det er ejeren af Eriksholm Hovedgaard, som står for tilsynet og pasning af alleen. Det påhviler endvidere ejer at sikre færdslens sikkerhed og frihed.

Alleen er nu i en sådan stand, at det ikke er muligt at sikre færdslen eftersom træerne har vokset sig store og overmodne. Vi har haft en forstlig ekspert til at gennemgå samtlige træer i alleen og han konstaterer, at alleens tilstand generelt er så dårlig, at det ikke giver mening at forsøge at beskære sig ud af sikkerhedsproblemet. Der er allerede knækket flere store grene af, og størstedelen af træerne er generelt hårdt angrebne af vednedbrydende svampe. Rapporten ses herunder.

Det har efter tidligere tilladelse været forsøgt med efterplantning i alleen, men resultatet er dårligt, idet træerne bliver presset og skygget af de eksisterende træer, og dermed ikke udvikler sig ønskeligt.

Vi søger om tilladelse til at fjerne kastanjetræerne i alleen og genplante en ny allé med ensaldrende træer for den bedste visuelle effekt og sikkerhed for færdslen. Vi søger ligeledes mulighed for at plante lindetræer i alleen i stedet for hestekastanje.

Tillader Fredningsnævnet ikke lind, er det sekundære ønske at plante en ny allé med hestekastanje igen. Vi mener, at det er et bedre valg med lind af flere årsager. Linden er et kendt allétræ, som er langt mere langtidsholdbart end hestekastanje, og som bedre kan tåle beskæring uden at blive angrebet af svampe og insekter, og dermed ende som en sikkerhedsrisiko. Linden er tilmed hjemmehørende i Danmark og bidrager godt til biodiversiteten mens hestekastanjen er indført til Danmark i 1700-tallet.

Danmarks Naturfredningsforening, Holbæk, har den 7. oktober 2020 udtalt bl.a.:

Fredningsnævnet har ved mail af 23. sept. anmodet DN Holbæk om en udtalelse i anledning af ansøgningen fra Dansk Skovforening, hvori man på vegne af Ole Nielsen (ejer af Eriksholm Slot) søger om dispensation til at fjerne alle gamle kastanjetræer i den fredede kastanjeallé for at genplante alléen med unge træer – lind eller hestekastanje.

Dansk Skovforenings vurdering er, at alléens kastanjetræer er ”overmodne” og derfor bør udskiftes. Dette er, vurderer vi, udtryk for en ret ensidig forstøkonomisk betragtning, hvor træer, der overskrider alderen, hvor de er hugstmodne, ikke anses for bevaringsværdige.

Vi undrer os meget over ansøgningen, som så vidt vi kan skønne, er i direkte konflikt med fredningens formål, der i fredningskendelsen omtales således: ”Fredningen går ud på, at træerne ingensinde må fældes, undergraves eller på anden måde udsættes direkte eller indirekte for en behandling, som kunne føre til træernes ødelæggelse eller beskadigelse.”

Det hedder ligeledes: ”Det forstmæssige tilsyn med alleen og udførelse af beskæring, evt. plombering, udføres af ejeren af Eriksholm Hovedgaard, der ligeledes afholder omkostningerne ved alleens vedligeholdelse, derunder eventuelle efterplantninger”.

Set med DN Holbæks øjne er der tale om en prisværdigt klar og entydig formulering, som via denne frivillige fredning, rejst på den daværende ejers eget initiativ, har en tidsbestemt gyldighed og forpligter efterfølgende ejere til at holde alléen vedlige og sikre kastanjetræerne længst muligt, indtil de efter naturlig død kan efterplantes. Kendelsen præciserer ansvaret for alléens vedligeholdelse og for plejen af træerne herunder beskæring – og om nødvendigt endog plombering, som næppe ellers anvendes meget i dag.

Desværre er alléens vedligeholdelse blevet forsømt i mange år. Nutidsbilledet er, at selvsået opvækst af konkurrerende træer præger allémiljøet. Nogle har i dag en højde, så de overskygger kastanjerne. Dette har utvivlsomt haft skadelige konsekvenser for kastanjetræernes udviklingsmuligheder og har været en medvirkende årsag til deres dårlige sundhedstilstand. De senere års spredning af parasitten kastanje-minérmøl har ikke gjort problemerne mindre.

Det fremgår ikke af fredningskendelsen, at efterplantning skal ske umiddelbart efter, at et svækket træ naturligt dør væk. Men vi er enige i, at når det sker, vil det være hensigtsmæssigt at efterplante med lind, ikke blot fordi det er et mere ”sundt” allétræ, men i lige så høj grad fordi en stor del af alléen allerede består af lindetræer.

Fredningsnævnet har tidligere givet tilladelse til efterplantning i enkelttilfælde, hvor få nedbrudte træer er udskiftet. Men et projekt, hvor samtlige kastanjetræer fjernes inden de er udlevede, bør efter DN’s vurdering ikke opnå dispensation. Vi er imidlertid ikke afvisende overfor tanken om, at genplantningsprojektet kan genoptages på et senere tidspunkt, når der kun er ganske få overlevende kastanjer tilbage. Indtil da bør træerne beskyttes og plejes i overensstemmelse med fredningsbestemmelserne dels fordi de stadig har æstetisk værdi, men også fordi nyere forskning dokumenterer at gamle træer har enorm betydning for biodiversiteten.

Forskere har de seneste årtier dokumenteret, at ”rationel skovdrift” desværre har resulteret i en udvikling, hvor en stor del af de danske skoves oprindelige arter nu er blevet sjældne – primært arter, som er afhængige af forstlig variation med gamle træer og dødt ved i grene, stammer og på skovbunden. Mange arter er helt forsvundet fra den danske natur.

I naturforvaltningskredse arbejder man derfor nu målrettet på at forbedre vilkårene. Det indebærer bl.a. ønsker om flere ”veterantræer” i skovene og udlæg af urørt skov i statskove og i de private skove, hvor naturværdier vurderes højere end økonomisk afkast.

Imødekommes ansøgningen om fjernelse af alléens gamle kastanjetræer betyder det, at hulrugende fugle, flagermus, sjældne vednedbrydende svampe og mange specialiserede insekter vil miste deres livsgrundlag, og alléens biodiversitet og oplevelseskvaliteter vil blive markant forringet.

Vi anerkender naturligvis, at døde grene på et tidspunkt falder ned, og at dette indebærer en vis risiko for skader på personer og biler, der passerer under træerne. Den største risiko forekommer imidlertid i forbindelse med kraftige storme, hvor alle, der kender forholdene, holder sig væk fra alléen og vælger en anden vej. At løse problemet ved at fjerne de gamle træer vil være en overreaktion.

I stedet anbefaler vi skiltning ved alléen: ”Fredet allé, risiko for nedfald af grene” Man kunne også overveje en afspærring af alléen, når der varsles ”Storm”.

Miljøstyrelsen har den 16. oktober 2020 udtalt:

Fredningsnævnet har med nedenstående mail anmodet Miljøstyrelsen om teknisk bistand jf. naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 4.

Nedenstående oplysninger og bemærkninger skal alene ses som svar på anmodningen om teknisk bistand og kan hverken tages som udtryk for, at Miljøstyrelsen anbefaler en dispensation til det ansøgte eller det modsatte.

Der søges om dispensation til fældning af allé med hestekastanje og genplantning af allé med lind på matr.nr. 1f Eriksholm Hgd., Ågerup.

Det ansøgte etableres på en ejendom omfattet af Fredningsnævnets afgørelse af 03-10-1927 om fredning af Eriksholm Allé.

De relevante fredningsbestemmelser synes oplyst af sagen.

Miljøstyrelsen har vurderet det ansøgte i forhold til habitatdirektivets bilag IV og vurderer, at der kan være bilag IV-arter i området og i de gamle træer. Gamle træer med mange sprækker og hulheder kan være levested for arter (særligt flagermus). Ud fra data fra Danmarks Miljøportal, er der i 2015 blevet observeret flere arter af flagermus i området. Alle flagermusarter er på habitatdirektivets bilag IV-liste, og Fredningsnævnet kan derfor ikke meddele dispensation fra en fredning, hvis det ansøgte kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter på habitatdirektivets bilag IV-liste jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 3.

Miljøstyrelsen henleder desuden opmærksomheden på BEK nr. 1466 af 06/12/2018 om fredning af visse dyre- og plantearter; særligt Kap 2, §6 vedr. fredning af redetræer mv.
<https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/1466>.

Der er i det tilsendte ansøgningsmateriale ikke lavet en vurdering af, om der er bilag IV-flagermus i træerne, eller om der er reder i træerne jf. bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter. Ejer har et selvstændigt ansvar for ikke at fælde træer, der kan være flagermus i, eller fungerer som redetræer. Som ejer bør man selv undersøge, om der er flagermus i træet, og man skal sikre, at der ikke ødelægges levesteder eller slås individer ihjel ved at fjerne levestedet.

Levestedsbeskyttelsen kan måske sikres, hvis der er andre tilsvarende gamle træer med hulheder i området, og disse træer er egnede levesteder.

Individbeskyttelsen handler om at beskytte de flagermus, der evt. bor i de træer, der ønskes fældet. Ejer må i givet fald finde ud af, hvilken art der er tale om, og hvornår og hvordan træerne bedst beskæres eller fældes.

Hule træer og træer med spættehuller, må ikke fældes i perioden 1. november - 31. august, jf. artsfredningsbekendtgørelsens § 6, stk. 4.

Hvis træerne ønskes fældes udenfor dette tidsrum, kan Miljøstyrelsen i særlige tilfælde dispensere fra bestemmelsen, jf. bekendtgørelsens § 9.

Miljøstyrelsen kan oplyse at det ansøgte ikke er beliggende i et natura 2000-område, og vurderer at det ikke påvirker natura 2000-områder.

Ansøgningen giver ikke Miljøstyrelsen anledning til yderligere bemærkninger.

Dansk Skovforening har i mail af 22. oktober 2020 supplerende oplyst:

I anmoder om, at vi iværksætter en undersøgelse af hvorvidt nogle af de gamle træer er levested for bilag IV-arter fx. flagermus.

Vi anmoder om at sikkerheden for færdslen vægtes højt, og at en afgørelse kan falde inden det er for sent at fælde træer med hulheder i år (1. november).

Miljøstyrelsen har vurderet det ansøgte i forhold til habitatdirektivets bilag IV og vurderer, at der kan være bilag IV-arter i området og i de gamle træer. Gamle træer med mange sprækker og hulheder kan være levested for arter (særligt flagermus). Ud fra data fra Danmarks Miljøportal, er der i 2015 blevet observeret flere arter af flagermus i området. Alle flagermusarter er på habitatdirektivets bilag IV-liste.

Vi er enige i, at alléen er potentielt levested for bilag IV-arter, og der kan sandsynligvis påvises flagermus i området, men vi mener at sikkerhedsrisikoen bør vægtes højere i dette tilfælde, idet det er uforsvarligt blot at lade alléen forfalde. Alléen er kun et af mange habitater i området. Alléen ligger i et

skovrigt område og i forbindelse med park og andre træbevoksede arealer. Vi finder, at der er mange andre potentielle levesteder i nærheden af alléen, så en foryngelse af alléen samlet set ikke vil skade potentialet for levesteder for bilag IV-arter i området. På sigt vil en ny allé af lindetræer også give gode betingelser for bilag IV-arter mange år fremover.

Eftersom ejer er blevet opmærksom på hvor stor en sikkerhedsrisiko alléen udgør i forhold til person- eller materiel skade, anser vi det som yderst vigtigt at få lov til at fælde de farlige træer, inden det ender med person- eller materiel skade. Der er allerede faldet en meget stor gren af en af træerne, tæt på en familie, der bor i området. Havde alléen ikke været fredet, ville der allerede været taget de fornødne sikkerhedsmæssige foranstaltninger med genplantning. Vi formoder, at sikkerhedsansvaret overgår til Fredningsnævnet, hvis der ikke gives tilladelse til at fælde træerne, da ejer ikke ønsker at tage ansvar for fremtidige skader forvoldt af de sygdomsramte træer.

Vi håber meget, at I hurtigt kan tage stilling til sagen, så det er muligt at få fældet træerne inden den 1. november, hvorefter det ikke umiddelbart er tilladt at fælde træer med hulheder - netop for at mindske generne for bilag IV-arter. Vi anser det for uforsvarligt at vente til næste september/oktober med at fælde træerne, det er en stor unødigt sikkerhedsrisiko at løbe.

Holbæk Kommune har i mail af 2. november 2020 udtalt, at kommunen er enig i Miljøstyrelsens bemærkninger til sagen.

I mail af 8. december 2020 har Dansk Skovforening supplerende svaret:

Vi har ikke modtaget respons på denne henvendelse, og efterspørger det.

Vi ser som nævnt ikke formålet med at iværksætte en undersøgelse af levesteder for flagermus og andre bilag IV-arter. Vi erkender, at der sandsynligvis er arter i området men anser det for overflødig med en fysisk undersøgelse, idet træerne udgør en sikkerhedsmæssig risiko, og derfor bør fjernes uanset potentielt levested. Det er nødvendigt snarest muligt at kunne forhindre yderligere forfald med fare for person og materiel skade som følge af væltede træer og/eller brækkede grene. Netop derfor havde vi håbet på svar, så de kunne fjernes i efteråret, hvor der er mindst risiko for at skade beskyttede arter.

Som tidligere nævnt tør ejer ikke længere påtage sig ansvaret for træernes stabilitet, og føler sig i en stor klemme, idet han ikke må udføre, hvad han er pligtig til – nemlig at sikre mennesker og materiel, når han har erkendt, at der er en fare ved træ

I mail af 20. januar 2021 har Dansk Skovforening oplyst:

Vi har undersøgt nærmere i forhold til at undersøge for flagermus i træerne i alléen jfr. kommentarer fra MST. Vi har talt med et par eksperter, der har udtalt, at de ikke med vished kan udtale sig på nuværende årstid. De vurderer, at de først til kunne komme med en konkret vurdering på træniveau i juli måned.

Vi har derfor ikke iværksat en undersøgelse inden mødet [den 28. januar 2021]. Ser I anderledes på det, bedes I vende tilbage snarligt, så vi kan iværksætte de nødvendige foranstaltninger.

Der faldt igen i sidste uge en stor gren ned, som landede i en mistbænk i haven – et sted med en del færdsel. Det viser igen nødvendigheden af at agere på sikkerheden.

Fredningsnævnet var på besigtigelse den 28. januar 2021. I besigtigelsen deltog ejeren, Ole Nielsen, sammen med Ditte Galsgaard, Dansk Skovforening. For Danmarks Naturfredningsforening, Holbæk, deltog Finn Bjerregaard og Frank Lykke Hansen. Af protokollen fra besigtigelsen fremgår:

De mødende fik forevist træer i den fredede allé, og Ole Nielsen udtalte, at han sætter stor pris på alléen og dens æstetiske fremtræden. Han ville gerne have beholdt alléen, men den vurdering af træerne, som er foretaget af skovfoged Ulrich Bruus Madsen, Humleøre Skovdistrikt, viser, at træernes tilstand er meget dårlig. Mange af træerne er angrebet af svamp såvel ved rødderne som på stammerne, og der er knækkede grene og udgåede toppe. Højst 12 af de 41 træer vil efter skovfogedens vurdering kunne leve i 10 år eller mere. Der er forsøgt med efterplantning, men nye træer vil blive skygget og presset af de ældre bestående træer. Skovfogedens samlede vurdering er, at det vil være bedst at fjerne hele den nuværende allé og foretage en genplantning. Skovfogeden oplyser, at almindelig hestekastanje har meget

skørt og blødt ved og er ikke noget særligt godt allé-træ, som heller ikke er egnet til beskæring og kronereducering. Skovfogeden foreslår genplantning med lindetræer, som har et langt liv og kan stynes og beskæres gennem sit liv uden større risiko for angreb af svampe og skadelige insekter. Lindetræer vil i forhold til kastanjetræer bidrage til en markant højere biodiversitet, idet lindetræer huser langt flere insekter, bier m.v.

Ole Nielsen forklarede, at der allerede er faldet flere grene ned, herunder store grene. Det er tilfældigt, at det ikke har forvoldt skade på mennesker eller materiel. Han mener, at han som ejer er forpligtet til at forebygge sådanne skader. Såfremt han får tilladelse til at fælde de gamle kastanjetræer, vil han foretage genplantning med store lindetræer, så der stadig vil være en allé. Såfremt han ikke får tilladelse til at fælde de gamle træer, er det nødvendigt at foretage en kraftig beskæring af de gamle træer, måske så kraftig en beskæring, at de tilbageværende træstykker ikke giver indtryk af at udgøre en allé, hvorved det æstetiske ved alléen er borte.

Finn Bjerregaard oplyste, at Danmarks Naturfredningsforening, Holbæk er imod, at der gives tilladelse til at fælde alle de gamle kastanjetræer ud fra den betragtning, at der er risiko for, at grene eller hele stammer falder ned med risiko for skade på mennesker eller materiel til følge. Han henviste i øvrigt til foreningens skriftlige udtalelse til ansøgningen.

Fredningsnævnet drøftede ansøgningen og formanden tilkendegav, at nævnet muligt kan tillade, at de gamle kastanjetræer fældes, og at der sker en genplantning med store lindetræer, men inden der træffes en afgørelse herom, må ejeren få foretaget en undersøgelse og vurdering af, om der er bilag IV-arter i de gamle træer, og om en fældning af træerne kan beskadige yngle- eller rastekområder i det naturlige udbredelsesområde for dyrearter på habitatdirektivets bilag IV-liste, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 3. En sådan undersøgelse og vurdering vil efter det af ansøgeren oplyste først kunne finde sted i juli måned 2021.

Behandlingen af ansøgningen om at måtte fælde de gamle kastanjetræer i den fredede allé udsættes derfor på, at ejeren får foretaget den nævnte undersøgelse og vurdering.

Fredningsnævnet bemærker, at ejeren er berettiget til at foretage beskæringer eller fældning af de gamle træer i det omfang, det er nødvendigt for at imødegå risiko for, at grene kan falde ned eller træer kan vælte og beskadige mennesker eller materiel.

Ditte Galsgaard, Dansk Skovforening, har den 5. oktober 2021 sendt fredningsnævnet en rapport udarbejdet af Julie Dahl Møller om undersøgelse af forekomst af flagermus i 41 kastanjetræer på Eriksholmvej.

Baggrund

Kastanjealléen mellem indkørslen til Eriksholmvej 40 og frem til Eriksholmvej 44 ønskes undersøgt for forekomst af ynglende eller rastende flagermus. Hovedparten af træerne er præget af svampeangreb og råd, og indeholder synlige hulheder. Derfor er de potentielle som tilholdssteder for flagermus i sommer-såvel som vinterhalvåret.

Formålet med dette notat er at beskrive forekomst af ynglende eller rastende flagermus i træerne, baseret på undersøgelse i hhv. yngleperioden og sensommeren.

Lovgivning og biologi

Alle de danske flagermus er fredede og beskyttede af flere lovgivninger, bl.a. Naturbeskyttelseslovens § 29a såvel som af EU's habitatdirektiv, herunder artikel 12. Habitatdirektivets artikel 12 indebærer et forbud mod "alle former for forsætlig indfangning eller drab" af flagermus samt et forbud mod "forsætlig forstyrrelse af disse arter, i særdeleshed i perioder, hvor dyrene yngler, udviser yngelpleje, overvintrer eller vandrer". Derudover er der forbud mod ødelæggelse af dyrenes yngle- og rastesteder. Jagt- og Vildtforvaltningslovens §§ 6a og 7 indeholder tilsvarende bestemmelser.

Da det planlægges at fælde træerne, er det vigtigt at afgøre, om nogle af træerne som benyttes af flagermus, hvilke arter det drejer sig om, og hvorvidt træerne benyttes som ynglested eller som mellemkvarter (rastested). Forekomst af overvintrende flagermus er i praksis næsten umuligt at påvise, og undersøgelser i overvintringsperioden er ikke foretaget i forbindelse med dette notat.

Vigtigst er ynglestederne. Flagermus har ganske særlige krav til deres ynglesteder; der skal være et godt mikroklima, tilpas varme og god beskyttelse. Kun få strukturer lever op til dyrenes meget specifikke krav, og ynglestederne er derfor særligt vigtige for flagermus. Næstvigtigst er overvintringslokaliteterne,

men disse kan være meget vanskelige at påvise, fordi flagermusene under dvalen sjældent kan ses eller høres. Gode overvintringslokaliteter er kølige, men frostfri, og yder god beskyttelse til dyrene.

Derudover benytter flagermus såkaldte mellemkvarterer i sensommeren og det tidlige efterår. Her befinder sig voksne dyr og årets store unger, og det er også her parringen sker. Flagermusenes krav til mellemkvarterer er ikke så store som de er til yngle- og overvintringsstederne, og der findes dermed mange flere potentielle mellemkvarterer end der findes yngle- og overvintringssteder.

Undersøgelsesområde

Undersøgelsesområdet består af kastanjetræerne langs Eriksholmvej på strækningen mellem indkørslen til Eriksholmvej 40 og frem til Eriksholmvej 44, 4390 Vipperød (markeret med rødt på kortet ovenfor).

Metode

Flagermusene blev registreret og identificeret vha. deres orienteringsskrig, som ligger i ultralydsspektret og oftest ikke kan opfanges af menneskeøret. Skrigene blev omsat til hørbare frekvenser ved hjælp af flagermusdetektorer, som kan opfange ultralyd. Lydene blev optaget og gemt til efteranalyse.

Undersøgelsen fandt sted i hhv. yngle- og sensommerperioden, nærmere bestemt d. 21. og 22. juli 2021 samt d. 14. september 2021. Undersøgelserne med håndholdt detektor (d. 21. juli og 14. september) blev foretaget fra solnedgang og ca. 3 timer frem. I begge perioder blev detektorundersøgelsen suppleret med placering af to ultralydsoptagere i alléen (d. 22. juli og 14. september). Disse bokse optager alle ultralyde i lufrummet omkring sig og hjælper med at sikre, at man ikke ”går glip af noget” mens man selv er et andet sted i området. Boksene optog fra solnedgang til solopgang, og på den måde kunne dyrenes aktivitet følges hele natten igennem.

Vejret på undersøgelsesnætterne var vindstille og tørt.

I yngleperioden (ultimo juni – primo august) sidder hunnerne sammen i større eller mindre kolonier i træer, huse eller andre menneskeskabte konstruktioner (alt efter art), hvor de føder deres unger. Omkring solnedgang flyver de ud i deres søgning efter føde, og på dette tidspunkt og 2-3 timer frem kan man registrere størst aktivitet fra dyrene. Hunnerne vender tilbage til kolonien flere gange i løbet af natten for at give ungerne dige. Når en hun nærmer sig kolonien, vil der oftest kunne høres sociale lyde fra både hunner og unger, og disse lyde, i kombination med observation af dyrene, bruges til identifikation af ynglekolonier.

I sensommerperioden (medio august - medio september) er ungerne blevet selvstændige. Dyrene flytter rundt i landskabet, og findes ofte andre steder end hvor de yngede. Det er hovedsæsonen for parring, og hannerne forsøger vha. revirsang at lokke hunner til deres harem, fx i træer. Dyrene kan i højere grad sidde enkeltvis i træer eller i små grupper, og kan derfor være vanskelige at lokalisere.

Samtlige lyde blev efterfølgende analyseret på computeren vha. programmet ”Batsound”. Det anvendte udstyr er professionelle detektorer af mærket Pettersson (hhv. D1000X og D500X).

Træerne blev desuden eftersat for sportegn efter flagermus.

Resultater

Detektorundersøgelse

Der blev registreret syv arter af flagermus ved undersøgelsen i yngletiden: Brunflagermus, sydflagermus, dværgflagermus, trolldflagermus, vandflagermus, brun langøre og frynseflagermus.

I det følgende gennemgås observationerne af hver art.

Brun langøre

Særligt aktiviteten af brun langøre var i yngleperioden meget stor og vedvarende hele natten igennem. Første individ blev registreret ca. en time efter solnedgang. Der var mange sociale lyde. Modsat orienteringslydene, som er dem vi normalt benytter til at identificere arterne på, benyttes de sociale lyde til kommunikation mellem individerne, og høres oftere jo tættere man kommer på kolonien. Desuden blev der ved to træer, begge nord for Eriksholmvej, men i hver sin ende af alléen, observeret flere individer flyve omkring kronen, hvilket indikerer forekomst af en koloni (se foto nedenfor).

I sensommerperioden var aktiviteten forventeligt ikke så stor som i yngletiden, men boksregistreringerne afslører en begrænset aktivitet natten igennem. Dette indikerer – ligesom med yngletidsregistreringerne – forekomst af en koloni. Brun langøre har gerne kolonier i træer, men også i bygninger, herunder kirketårne. Om vinteren ses den tillige i underjordiske overvintringssteder.

Luftfoto af kastanjealléen med den omtrentlige placering af de to træer, med høj aktivitet af brun langøre. Træerne er præcist markeret i felten med afmærkningsbånd.

Vandflagermus

Der blev registreret en forholdsvis stor aktivitet af vandflagermus i yngleperioden, og adskillige gange blev flere individer registreret på én gang. Første individ blev registreret ca. 40 min. efter solnedgang, hvilket er det tidspunkt, arten normalt flyver ud. Der blev desuden registreret enkelte sociale lyde. I sensommerperioden var aktiviteten fra arten mærkbart lavere.

Vandflagermus holder i Danmark til i hule træer, men kan om vinteren også findes underjordisk, fx i kalkminer og bunkere.

Frynseflagermus

Der blev i yngleperioden registreret en enkelt frynseflagermus ved det østligste af de to træer, hvor der blev observeret langøret flagermus flyvende omkring kronen.

Frynseflagermus har kolonier i træer og i bygninger. Om vinteren ses den tillige i underjordiske overvintringssteder.

Dværgflagermus

Dværgflagermus er en af de mest almindelige arter i Danmark. Den blev registreret i alléen i både yngle- og sensommerperioden, men særligt i sensommerperioden var dyrenes aktivitet stor, med megen revirsang og nogle sociale lyde.

Dværgflagermus holder oftest til i huse, men findes også i træer. Den forholdsvis store aktivitet af arten indikerer, at der findes en nærliggende koloni i enten et hus eller et træ.

Troldflagermus

Der blev registreret betydeligt færre troldflagermus end dværgflagermus, og kun lidt revirsang. Arten kan både holde til i træer og huse, men der er ingen tegn på, at den holder til i alléens træer.

Sydflagermus

Sydflagermus er en af vores større flagermus, og der blev registreret enkelte individer i forbindelse med undersøgelsen. Sydflagermus yngler i Danmark udelukkende i huse, og påvirkes derfor ikke af den planlagte træfældning.

Brunflagermus

Brunflagermus er en stor art som jager højt i frit luftrum, og få, oftest fjerne, individer blev registreret. Brunflagermus holder i Danmark udelukkende til i træer året rundt, men der var med sikkerhed ingen individer som holdt til i træerne på undersøgelsestidspunkterne.

Sportegn

Ved besigtigelsen af træerne kunne det konstateres, at der ikke var sportegn af flagermus i den del af stammerne, som kunne ses fra jordhøjde. Dette udelukker dog på ingen måde tilstedeværelsen af flagermus. Nogle gange efterlader en koloni ingen tydelige sportegn. Derudover kan hulhederne også sidde så højt, at indgangshul og eventuelle sportegn ikke kan ses fra jorden.

Konklusion

Selvom individer ikke konkret blev set flyve ud/ind af en hulhed, er den store aktivitet af langøret flagermus et meget sikkert tegn på, at der er en ynglekoloni i flere af træerne. Flagermuskolonier benytter generelt adskillige træhulheder, som de flytter mellem (bl.a. for at reducere mængden af utøj), og man må derfor gå ud fra, at en koloni også kan benytte træer, som ikke umiddelbart blev benyttet på undersøgelsestidspunktet.

Endvidere indikerer undersøgelsen, at flagermuskolonien også kan indeholde vand- og frynseflagermus. Det er ikke usædvanligt, at en koloni består af individer af forskellige arter.

Den forholdsvis store aktivitet af dværgflagermus indikerer, at der desuden findes en nærliggende ynglekoloni i enten et hus eller et træ. Den store sensommeraktivitet af dværgflagermushanner tyder ligeledes på et nærliggende parringskvarter. Dette kvarter behøver ikke at være i de undersøgte træer.

I det omkringliggende område findes der mange alternative tilholdssteder (yngle-, raste- og overvintringssteder) i form af hule træer, fx langs en del af Eriksholmvej, hvor der står kastanjetræer af lignende alder og beskaffenhed som de undersøgte (se luftfoto nedenfor).

De mange alternative tilholdssteder gør det sandsynligt, at flagermusbestandene på sigt kan opretholde deres økologiske funktionalitet trods fældningen af alléen. Dette er naturligvis forudsat, at de alternative træer, som også er meget gamle, ikke fældes indenfor en betragtelig årrække. Trods tilstedeværelsen af alternative tilholdssteder, kan det ikke udelukkes, at en fuldstændig fældning af alle 41 undersøgte træer vil kunne påvirke den økologiske funktionalitet af flagermusene, der holder til i dem, særligt langøret flagermus, som udviste stor aktivitet omkring træerne. Dette skyldes flere faktorer. Dels fjerner en fuldstændig fældning mange potentielle levesteder på én gang, og det er ikke sikkert, at flagermusene kan finde direkte hen til hulhederne i de alternative træer. Dels vil der altid være en risiko for tab af dyr, når man fjerner deres tilholdssteder – hvor forsigtigt man end går til værks.

Den røde polygon viser den øvrige strækning af Eriksholmvej, som er flankeret af gamle kastanjetræer. Indenfor den røde cirkel er der flere, ældre træer med synlige hulheder.

Derfor anbefales det at lade så mange af de gamle kastanjetræer stå, som muligt. Træerne kan, efter en nærmere besigtigelse af kronen, topkappes, så man derved kan minimere risikoen for at nedfaldne grene. I det træerne har hulheder, må de i henhold til Bekendtgørelse om fredning af visse dyre- og plantearter §6, stk. 4, ikke fældes i perioden 1. november til 31. august. For flagermusens vedkommende vil en fældning omkring primo september til primo oktober være mest optimal, da det på dette tidspunkt normalt er så lunt, at flagermusene ikke er gået i (delvis) dvale. Fældning indtil midten af oktober er ikke så optimal, men kan være mulig på lune dage.

Udtalelsen af 5. oktober 2021 har været fremsendt til Holbæk Kommune, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet, der alle har haft lejlighed til at komme bemærkninger. Fredningsnævnet har ikke modtaget nogen bemærkninger.

Miljøstyrelsen har den 19. november 2021 meddelt, at udtalelsen ikke giver anledning til yderligere bemærkninger.

Alléen ved Eriksholm er omfattet af en overenskomst af 3. oktober 1927:

Spørgsmålet om fredning behandlede først for så vidt angår den Del af Kastaniealleen, som går mod Vest hen til Eriksholm Slot og som er en Del af den offentlige Bivej i Tølløse-Agerup Kommunen. Under forhandlingerne opstod yderligere Spørgsmål om ligeledes at frede Kastaniealleens Fortsættelse mod Vest og Syd til Knækket ved det såkaldte Kuskøhus eller Murerhus. Det bemærkedes dog, at Kastaniealleen er afbrudt på et kort Stykke udfør Eriksholm Slot, således at Fredning på dette Sted bortfalder.

Samtlige Interesserede var enige om, at Fredning af Kastaniealleen i hele sin bestående Udstrækning finder Sted lige fra Østenden ved Gartnerhuset til det fornævnte "Murerhus" eller "Kuskøhus". Fredningen går ud på, at Træerne ingensinde må fældes, undergraves eller på anden måde udsættes direkte eller indirekte for en Behandling, som kunde føre til Træernes Ødelæggelse eller Beskadigelse.

Det forstmæssige Tilsyn med Alleen og Udførelsen af Beskæring, eventuel Plombering, udføres af Ejeren af Eriksholm Hovedgård, der ligeledes afholder Omkostningerne ved Alleens Vedligeholdelse, der under eventuelle Efterplantninger.

Under Beskæringen hører som påhvilende Hovedgården den nødvendige Afpudsning, som er nødvendig for Færdselens Sikkerhed og Frihed.

Derimod påhviler det som hidtil Tølløse-Agerup Kommune at vedligeholde Vejlegemet og Vejbanen.

Nærværende Overenskomst, der tiltrædes af Naturfredningsnævnet bliver at tinglyse som Servitut paa Eriksholm Hovedgård Matr.Nr. 1a af Eriksholm Hovedgård i Agerup sogn.

Påtaleretten af Overholdelsen tilkommer Tølløse-Agerup Sogneråd, endvidere Ejeren af Eriksholm Hovedgård og endelig Bestyrelsen for Danmarks Naturfredningsforening eller den Institution, som vedkommende Ministerium, hvorunder Naturfredningen hører, måtte bestemme.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsbestemmelserne forudsætter, at træerne i den fredede allé ikke fældes eller udsættes for nogen direkte eller indirekte behandling, som kan føre til træernes ødelæggelse eller beskadigelse. Ejeren af Eriksholm Hovedgård har pligt til at føre og bekoste det forstmæssige tilsyn med alléen og vedligeholde denne, herunder udføre beskæring og plombering samt foretage efterplantninger.

Fredningen tager ikke højde for, at en allé ikke har en ubegrænset levetid, uanset om den vedligeholdes, som den bør. Fredningen omtaler dog efterplantninger. Det kan således ikke være i strid med fredningen, at der sker en udskiftning af et eller flere træer, når det på grund

af træets beskaffenhed er nødvendigt, og når der samtidig sker en gentilplantning med et nyt stort træ.

Ifølge den udførte undersøgelse om forekomst af flagermus kan det imidlertid ikke udelukkes, at en fuldstændig, samtidig fældning af alléens 41 kastanjetræer vil kunne påvirke ”den økologiske funktionalitet af forekomsten af flagermusene, der holder til i dem”, hvilket ikke er i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 3.

Af denne grund kan fredningsnævnet ikke godkende en fuldstændig fældning af alle 41 kastanjetræer i den omhandlede del af alléen.

Fredningsnævnet tillader derimod, at der løbende sker udskiftning af enkelte træer, som er i fare for at vælte, såfremt fældningen af træet finder sted i perioden 1. september - 31. oktober, og på betingelse af, at træet erstattes med et nyt stort træ.

Fredningsnævnet tillader endvidere, således som det fremgår af flagermusundersøgelsen, at der efter en nærmere besigtigelse af træernes kroner løbende må ske en topkapning, så risikoen for nedstyrtning af grene minimeres.

I sagens behandling har deltaget fredningsnævnets formand, dommer Ole Stryhn, det af miljøministeren udpegede medlem, Rolf Dejløw, og suppleanten for det af Holbæk Kommune udpegede medlem, Allan Larsson.

Ole Stryhn
formand

Klagevejledning ved afgørelse om dispensation:

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge lov om naturbeskyttelse § 87 afgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledning på klagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

Adressaten for afgørelsen,
ejer af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
offentlige myndigheder,
en berørt nationalparkfond,
lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
og landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige,
rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Nævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis

- 1) klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves,
- 2) klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller
- 3) klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence.

Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af frist for efterkommelse af afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i klagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis

- 1) der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller
 - 2) klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen.
- Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En tilladelse må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at en tilladelse bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.